

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО

Орган Товариства Взаїмна Поміч українського народного учительства.

ПЕРЕДПЛАТА ВІНОСИТЬ: річно 42 Марок,
піврічно 21 Марок, чвертьрічно 10 М 50 ф.

ЦІНА ПРИМІРНИКА 3 Марки 50 ф.
у Львові і на провінції

Адреса Редакції та Адміністрації: „УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО“, Львів, Ринок ч. 10. I. поверх.

За редакцію відповідає Микола Мороз.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

Національне виховання.

(Загальні уваги).

Від довшого часу говорить і пишеться у всіх народів дуже багато про національне виховання. Головною метою заходів і змагань у тім напрямі є, щоби нарід заховав як найсильніше і найпевніше свою національну окремішність. Важною річю являється при тім розвинути всесторонню всі позитивні сторони національного характеру, а добре поведена національна індивідуальність має вложити все, що є в ній найкращого, у загально людську культуру. В першій і головній мірі однак розходиться, щоби свій національний тип виходив усюди в повній, гармонійно завершеній чистоті.

Легко це сказати. Та коли прийдеться здійснити цю думку, стрічаємо на кожному кроці великі перешкоди. Відноситься це головню до тих народів, які мусять зводити боротьбу о своє прирідніше право на права самоозначення. Ще має поза собою вікову історію, народи з повною затратою свідомости власного політичного незалежного існування. В такім положенню знаходиться як раз український нарід.

Один з польських суспільних педагогів у своїй книжці п. н. „Начерк національного виховання“ говорить, що „політична залежність є небезпечною школою для народнього характеру і як треба довгий час, може викарбувати на ньому дуже глибокі сліди“*). Велика правда криється в тих словах. І хіба ніхто інший, як український нарід відчуває дуже добре правду тих слів. Саме оставання в такому положенню присудило наш нарід до того, що він не мав довгі віки можности кермувати й управляти своєю долею. Про його потреби, його власну управу, його становище в світі, його заграничну політику думали все інші — чужі, а народ затратував згодом знання правління собою. Крім лихих наслідків моральної вартости, витратив наш народ завдяки політичній залежності різні верстви

й суспільні стани в користь того народу, в котрого залежність він попав. Легко то сказати, що остаточно можнаби перетерпіти втрату кільканайцяти магнатських родів, що стали ренегатами для більшої наживи. Отруйний вплив однак таких поганих примірів ділає на менше освіджені верстви, що навіть для незначної, всеж таки „панської“ ласки готові кожної хвилини покинути свій народ.

Оборона перед впливами такого рода в нинішніх часах незвичайно трудна. Культурні течії перехреснюються безнастанно. Про відокремлення себе хінським муром годі думати. Всі мусимо користуватися здобутками культурніших народів. Деякі з них мусимо признавати навіть своїми учителями. А проте не сміємо затрачувати власних національних рисів. Навпаки, їх треба убагороднювати, чужі здобутки і чужу науку перероблювати відповідно до власного характеру, власного географічного положення, власної історичної долі, чисельного і процентного відношення поодиноких станів і верств, власної психіки. І тут має національне виховання стати для народньої індивідуальности охоронним щитом, який дозволить затратити своїх особних рисів. Національне виховання має хоронити нас перед витворити із всіх членів нації свідомих свого задання людей, які за кожну до часу судьбу народу відповідають, які ту судьбу кують, які мають найкраще знання, що стоїть в дану хвилину до розпорядження, до рівняти хоч тим народам, з якими живуть в найближчому сусідстві.

Щоби це досягнути, потреба поперед усього мати власну державу. А тимчасом найблища судьба українського народу ще не вирішена. Недостає на разі держави; так потреба що найменше повного, незапереченого впливу на цю інституцію школи. Її цілий заряд, організація повинна бути заложена у всім від того народу, для якого вона призначена. До сего потреба також інші школи, тої, що є тепер. Школи, яка малаб життя, яка би угляднула потреби і потреби його верств. До сего потреба й віднованого учительства.

А коли го всего на разі ні власної держави, ні найменше, коли над нами зависла гроза всього, то що, коли польські часописи

* Borowski: Ogólne zarysy wychowania narodowego, Warszawa, 1919 стр. 62.

їнський народ до невідомої йому лояльності, то чиж залишити нам думку про національне виховання, як справу, яка ще незріла у нас до введення в життя? Рішучо ні! Життя не жде. Покоління за поколінням виходить в життя. Зanedбання кожної хвилини у вихованні приносить необчислиму втрату. Всіми силами тому мусимо змагати до того, щоби навіть серед найгірших і найнедогитіших обставин повести справою виховання так, щоби з неї витягнути можливо як найбільшу користь. Коли не можна перевести максимальної програми, так треба старатися, щоби мінімальна програма була переведена. А нею є: Всіми силами змагати до того, щоби з кожного члена нашого народу створити дорогою школи громадянина-Українця, громадянку-Українку.

До досягнення цього належить поперед усього раз ясно стати при тому, що школа має не тільки учити, але й виховувати, а на низшій ступені має виховання зайняти важніше місце як навчання. Всі предмети науки мають служити тій цілі. Рідна мова, історія власного народу, географія і природні скарги вітчини, рідне письменство й штука подадуть велику скількість виховуючого матеріялу, що використані в умій і відповідний спосіб стануть основою національного виховання. Коли на тій основі, як на яким тлі переведено засаду, що діти й шкільна молодь взагалі мають жити життям власного громадянства, життям свого народу, так поставлена в горі мінімальна програма національного виховання буде здійснена.

Дім має піддержувати отсі змагання школи. Тому мусимо домагатися рішучо від цілого нашого громадянства, від його верхів, від учителів, від батьків і матерей, від усіх громадян, що займають яке будь становище в нашій суспільності — увійти докладно й основно в минуле й пережите нашого народу. Звідтам витягнути усе те, що викличе довіру у власні сили й у власну вартість. Підходячи до виховання молодого покоління належить вдуматися добре у той матеріял, яким виховуємо. А після вдумання виводити доперва перед очі дітей і молодіжці ті риси, що послугуючися ними, маємо створити з нашіх наймолодших і молодих — будучих громадян української держави. З того виходить, що українська державність це найвисший імператив у національному вихованню. Тому у минулім і недавно пережитому Україні шукати всіх представників української державности. Будь вони працею, будь чином, будь терпінням заслужили собі на те, так належить це видивити і як світлий приклад до наслідкування подавати молодому поколінню. Тоді і Володимир Великий, Богдан Хмельницький, і Марко Каганець будуть нашими постами, у які маємо воілювати національну державність. А чиж згадувати тут і про українського народу, якого оволоділа, залежна Українська Республіка — це неопізнана, незгнута кривина, що пригорщами черпає і ні одної краплини не втратить при користуванні матеріялом молодого покоління.

Тоді передумавши, переходячи до виховання, належить справу виховання звести до певної гармонії громадянським

а саме всі найгарніші індивідуальні чесноти й прикмети людини поставити на услуги громадянства й народу. Так оминемо всі лихі наслідки виключно індивідуального виховання, викоринимо самолюбство (егоїзм), а якінебудь натяки на власну житеву користь або використання кожодчасного складу обставин з поглядом на власне поведіння (утилітаризм і опортунізм) не будуть мати приступу до школи й виховання. Бо найвищим приказом буде узгляднення потреб громади, а потреби громади, суспільності, народу будуть регулятором власних вимогів. Так витворена альтруїстична течія із найбільше поширеним кругом діяльності змінить в одну мить вигляд і піднесе моральну й етичну вартість нашого громадянства.

(Конець буде).

Добрий і дбалий господар асекурує від огню не тільки хату, але й хатню обстанову, не тільки господарські будинки, але також господарські знаряди і продукти — і то в Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

Вісти з матернього Товариства.

I. Звіт з засідання Надзвичайної Ради Тов. Вз. П.

Засідання Надзвичайної Ради матернього Товариства відбулося дня 12. лютого б. р. при співучасті більшого числа Товаришів(ок). На деннім порядку засідання були слідуочі справи: 1. Кооптовання нових членів до Надз. Ради, 2. Оборонна акція прав народнього учительства, 3. Скликання загальних зборів Товариства, 4. Справи членських вкладок, 5. Видавництво „Учительського Слова“ і 6. Внески.

Засідання отворив тов. Микола Мороз, дир. Т. В. П., вітаючи тов. І. Стронського, який недавно повернув з Діомбю.

До Н. Р. кооптовання нових членів, які перебувають в місці осідку Товариства (у Львові) зможуть діяльність Товариства повести як слід далі.

В справі оборонної акції прав українського нар. учительства утворено секцію правової оборони, яка сейчас уконституовалася, вибираючи головою тов. І. Стронського.

Загальні збори Товариства постановлено скликати на латинські Зелені Свята. Перед загальними зборами скличе Товариство зїзд делегатів окружних відділів Тов. В. П. до Львова на латинські Великодні свята.

Супроти бажаного відновлення Товариства у всіх напрямках предвиджених статутом Товариства, треба більших фондів. Кожний член Тов. В. П. зрозуміє, що з передвоєнних одно-коронових членських вкладок не зможе Товариство жадної діяльності перевести. Тому підвищено місячну вкладку на 5 Мк. Збірками членських вкладок займуться окружні відділи, а наколи окружні відділи правильно ще не урухомлені, кожний член має членські вкладки висилати просто до Товариства.

Тому, що годі всюди задля політичних обставин відновити діяльність окружних відділів, а тим

Дня 6. жовтня 1919 р. помер в Проскуріві як жертва ідеї (червінки) в 38. році життя тов. Михайло Книш, ар. учитель з Коломиї.

В Покійнім стрвило наше учительство одного з найращих товаришів.

Була це людина наскрізь ідейна, енергічна, людина праці в повнім значінню цього слова.

Бл. п. тов. Книш належав до цих, які не лише уміють ставати почин і ініціативу до якоїсь праці, але уміють також ставати до роботи як звичайні рядовики.

Майже без перерви належав Покійний від засновання Тов. „Взаїмної помочи учит.“ до окружн. Відділу як член Відділу. Працював він також і по інших наших товариствах в Коломійі як карна одиниця своєї суспільности; в часах воєнної заверухи був настоятелем великої бурси Кружка У. П. Т., належав до всіх місцевих українських товариств, як фаховий учитель руханки уділяв того предмету з великим замишуванням ученикам тут. української гімназії та за-снував коломиїський пластовий кружок.

Покійний — один з найліпших учителів педагогів, по-сідав крім кваліфікаційного іспиту для виділових шкіл також державний іспит з руханки для середніх шкіл — помер в 19. році учт. служби як учитель провізорич-ний, лишаючи жінку і діти без засмортення.

В часі української влади покликано його на шкільного референта з правом візитації шкіл в коломиїському окрузі. На кілька днів перед переворотом в Коломійі опустив нас покійний Товариш, вибираючися до Бучача, де заняв посаду шкільного комісара в рамени Держ. Секретаріату Освіти. На посаді в Бучачі перебував півтора місяця, відтак при за-гальнім відвороті нашої армії виїхав на Україну, де закінчив своє життя.

*

Посацький Павло, учитель в Побережжю коло Стани-славова, помер д. 13. січня на висизний тиф, якого набавив-ся в дорозі до Станиславова. В покійному знов зійшов в могилу один з кращих синів нашого народу. Був головою читальні „Просвіти“ та Кружка „Сільського Господаря“, по-старався о площу та сам двигав цеглу під читальняний бу-динок. Перед війною влади перекидали його з місця на місце. В кождім селі, в яким працював, зеднував ціле насе-лення, яке мало до нього повне довіря.

Прийшла війна, покійний перейшов Талергоф, відтак смерть і евакуацію. В останніх часах знову посипалися уда-ри: син понав під польовий суд, зять до Стшалкови, а він сам чудом уйшов від інтернування.

Понад двацять міліонів корон виплатило дотепер Товариство взаїмних обез-печень „Дністер“ своїм членам за погорілі будинки і інші огневі шкоди.

Оповістки.

Всі Товариші(ки) які обезпечувалися через Тов. Вз. Пом. у Львові в „Beamtenverein“ мають звертатися в спра-вах обезпечення впрст до Erster allgem. Beamtenverein Wien, I., Wipplingerstrasse 25.

Товариші (ки), які взяли векселеві позички в на-шім кредитовім Товаристві зволіють у власнім інтересі по-зички звертати. — За В.з. Пом. стов. кред. з обм. порукою у Львові: Микола Мороз, Іван Стронський.

Повіти Терногіль, Самбір, Коломия, Городок, Добро-міль, Бережани, Радехів, Надвірна, Мостиска, Ярослав, Бор-щів, Підгайці і Заліщики не прислали досі списів учителів України. Адм. У. С. просить членів Тов. В.з. П. занятися прислати по АДМ. У. С.

Делегат Ш. Р. К. П. Ст. Собінський уділяє авдієнції кожного четверга і суботи від 11—1 в полудни.

Звертаємо увагу Товаришам(кам) на оголошення „Сільського Господаря“ на послідній сторінці У. С.

Засідання Надзірної Ради матернього Товариства відбудеться д. 7. марта 6. р. о год. 10. рано в льокалі Т-ва Ринок 10., I. пов. — За Тов. В.з. Пом. гал. і бук. учителів (ок): Микола Мороз, Іван Стронський.

Членські вкладки підвищені Надз. Радою на засі-данню з дня 12. лютия 6. р. на 5 Мк. місячно від кожного

члена належить правильно кожного місяця посилати до То-вариства на адресу: Товариство Взаїмна Пом. гал. і бук. учителів, Львів, Ринок ч. 10., I. поверх.

Всі Окружні Відділи Тов. В.з. Пом. мають перевести вибір по 2 делегатів на зїзд делегатів Тов. В.з. П. у Львові, який відбудеться підчас латинських Великодних свят. День і програму зїзду подається до відома пізніше.

Жертви.

На пресовий фонд „Учительського Слова“ зло-жили слідуючі Товариші і Товаришки.

Бронислава Юргова 2 К 50 с. Ом. Сполітакевич 50 с, Лідія Белейова 2 К 50 с, Павло Лопата 2 К 50 с. Мих. Бри-кайло 2 К, (В ч. 1. У. Сл. подано було, що Тов. Струмін-ський вложив 50 К на прес. ф. — 50 К передано Ш. С. на імтер. і конф. учит.) Софія Гординьски 10 К, Методий Бі-линський 10 К, Антін Гусак 10 К, Іванна Скоробогата 10 К, Василь Остапчук 20 К, Іван Лішинський 20 Мк, Осип Пав-линський 30 К, Андрій Яворський 25 Мк, Григорій Мороз 9 Мк 50 ф, Микола Матвійчук 20 Мк, Емілія Демкович 35 Мк, Любинецька Ірина 7 Мк, Дрогомирецька Осипа 9 Мк. 50 ф, Олекса Гайдукевич 250 К, Жулава Павлина 250 К, Рихвицький Михайло 20 Мк, Бойчук Петро 20 Мк, Анастазія Ільницька 7 Мк, Анна Ціхоцька 7 Мк

Тов. Омелян Сполітакевич учит. з Кривого п. Радехів вложив 400 карбованців до каси Тов. В.з. Пом. зі збірки ра-дехівського повіта в місяці цвітні 1919 р. на бувший орган. фонд українського нар. учительства З. У. Н. Р.

Виказ жертв на інтернованих і конфінованих учителів (в коронах):

О. Прокіп 20, К. Марковський 20, І. Савків 30, Я. Ду-мін 50, М. Мартинович 20, Г. Дутковська 30, О. Козловський 30, М. Мош 10, К. Бірецький 100, М. Іванець 20, О. Яремке-вич 150, Ю. Яценко 20, М. Рубчак 25, Ю. Гумінілович 24, о. О. Олійник 40, О. Єзерська 20, О. Струмінський 50, В. Жизневський 20, Ю. Ш. 100, В. Бень 100, Т. Потерейко 50, М. Татух 20, Е. Ропічка 20, О. Берко 20, О. Чайківська 20, М. Савицька 20, Ф. Білосор 100, М. Корецький 40, В. Целе-вич 10, М. Мазур 20, — 1 пару черевиків, 1 блюзку і 2 пари білля.

(Далі буде.)

ОГОЛОШЕННЯ.

За цілу сторінку 400 М. за $\frac{1}{2}$ ст. 200 М., за $\frac{1}{4}$ ст. 100 М., за $\frac{1}{8}$ ст. 50 М., $\frac{1}{16}$ ст. 30 М. Оповістки 2 М. від петіт. стрічки. Оголошення 3 К від петіт стрічки.

А Д В О К А Т

Д-р Лев Ганкевич

веде канцелярію у ЛЬВОВІ,
при вулиці Руській ч. 3., I. пов,

Часопис для селян

„ЗЕМЛЯ і ВОЛЯ“

виходить у Львові що тижня, під неділю. Передплата носить 48 марок на рік, 24 марок на пів року, 12 ма-рток на квартал. Адреса редакції та адміністрації: „ЗЕМЛЯ і ВОЛЯ“, вул. Руська ч. 3. Число на оказ посилать-ся дання даром.

„В руках кожного :
учителя і вихователя
повинен знаходитися „СВІТ“

„СВІТ“

ХТО МАЄ?

діло з властями, де дитина в школі, там мусять бути слідувачі КАЛЕНДАРЦІ на 1920 рік:

ІНФОРМАЦІЙНИЙ, містить: Зголошення претенсій до б. австр. скарбу (основно); Польський закон про воєнні чинитьби. Що вільно правити? Винагороди; Реквізиторії комісії; Надужиття цивільних і військових властей і ин.); Невиплачені заосмотрення для виселенців (грубі міліони); Польський закон про покликання до воєнних робіт (Обовязок, звільнення, хто покликує і ин.) — за К 3—.

ШКІЛЬНИЙ, містить: Полекші для молодіжи. Науки і школи; Вибір звання; Поведення з людьми. Витяг з каталогу і ин. — за К 2—.

Висилка за готівку з гори, або, де це можливе, за посліплатою. ДАРОМ даємо 2 шт. на кожних 10 шт. — А. БЕРЕЗОВСЬКИЙ, Львів, вул. Карпінського ч. 19Б. XIV. 1—2

Всі книжки

шкільні і наукові, —
САМОУЧНИ І СЛОВАРИ
англійські -- французькі
і італійські -- ПАПІР

і шкільні прибори поручає найстарша в краю книгарня і магазин паперу

ЛЕВ БОДЕК ЛЬВІВ — ВІРМЕНСЬКА 3, НАРОДНИЙ ДІМ.

:: Красивий Союз господарських Спілок ::
зар. стов. з обм. пер. торговельний синдикат Товариства „Сільський Господар“

у Львові, вул. Зіморовича ч. 20.,

доставляє насіння: конюшини, трав, городових ярин, вики, луну і інші польові насіння, рілничі машини і знаряди: вози, плуги, плужки, борони, культиватори, планети ручні і кінні сівачки, косарки і жниварки, молотільні, керати, січкарні, млинки, коси, серпи, рискалі, мотики, вила і т. п.; **залізо і залізні вироби**: сокири, ножі, пили, ланцюхи, цвяхи, бляху, обручі до коліс і бочок, грубе залізо, підкови; всякі ремісничі знаряди для ковалів, столярів, слюсарів, стельмахів, боднарів і пр., кухонне начиння, ваги столові і десятичні і т. п., як також штучні погної, будівельні матеріали, мотузні вироби і взагалі річи для домашнього і рілничого господарства. **Плуги з деревляними гряділками, серпи і коловоротки власного виробу**, найвідповідніші для наших господарств.

СОЮЗНІ СПІЛКИ є по всіх повітових містах а в Перемишлі, Стрию і Коломиї власні склади.

Головний магазин і бюро централі у Львові.

З огляду на вагу і значіння підприємства Союзу, постійний зріст запотребування повисших товарів і великі обороти Союзу, котрі в 1918 р. досягли квоти К 9.418.115-80, льокація на уділи в Союзі є дуже корисна так з огляду центровання як також для цілого народного господарства.

беруть участь в ескках Союзу від дня прийняття уділу до каси Союзу. Дотепершні дивіденда виносила по 6% в рік.

реба слати переказами або грошовими льокаціями до Союзу господарських Спілок у Львові, ч. 20. або складати в його Відділах в Перемишлі ч. 5., в Стрию, Ринок ч. 6. і в Коломиї, Ринок ч. 40.

„ВПЕРЕДІ“

Щоденний часопис, орган У. С. Д. П., виходить у Львові. Передплата виносить 24 марок на місяць, поодинокі число 1 марку. Адреса редакції та адміністрації: „ВПЕРЕД“, Львів, вулиця Руська ч. 3., 1. поверх. Число на оказ посилається на жадання даром.

Книгарня

Наукового Товариства імені Шевченка у ЛЬВОВІ, Ринок ч. 10. — має на складі цінаві а дешеві книжочки:

1. Котляревський: Наталка Полтавка . . . 3 М
2. Гоголь: Сорочинський Ярмарок . . . 3 М
3. Марко Вовчок: Два сини (Викуп. Чари) . . . 3 М
4. Франко: До світла . . . 3 М
5. Грушевський: Про українську мову і школу . . . 3 М
6. Порш: Про автономію України . . . 3 М
7. Свідерський: Економічні нариси . . . 3 М
8. Стефаник: Синя книжечка . . . 4 М

Земельний Банк Гіпотечний

Спілка акційна у ЛЬВОВІ, вул. Підвале ч. 7.

Приймає вкладки на процент. Купує і продає вартісні папери, заграничні гроші, приймає чеки до інкаса, взагалі переводить всякі банкові інтереси під найкориснішими умовами.

Всі наші справи полагоджуймо через свій банк. 1—1

ВІДБУДОВА

ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

з обмеженою порукою

ЛЬВІВ, вул. Костюшка ч. 3.

доставляє:

ремісничі знаряди,
рілничі машини,
знаряди і насіння,
кінські підкови, цвяхи,
січкарні, кухонне начиння,
сокири, пили,
ваги, оси до возів,
цемент, папу і дахівку.

Має власний **ЗАЛІЗНИЙ СКЛЕП**
при вул. Трибунальській 1.